

Departementale registratie van ernstige onregelmatigheden bij subsidies

Dit document is de uitwerking van Aanwijzing 20 van Aanwijzingen voor subsidieverstrekking en is ambtelijk vastgesteld door interdepartementale werkgroep Implementatie van het Uniform Subsidiekader

Ministerie van Financiën,
Directie Begrotingszaken,
Afdeling BBE.
Den Haag, september 2010

Departementale registratie van ernstige onregelmatigheden bij subsidies

Inleiding

Per 1 januari 2010 zijn de Aanwijzingen voor subsidieverstrekking¹ (hierna: As) van kracht geworden. Deze aanwijzingen vloeien voort uit het rijksbrede uniforme subsidiekader (USK) voor eenvoudiger uitvoering en beheer van subsidies. Met het USK wordt een systeem geïntroduceerd waarbij meer wordt uitgegaan van vertrouwen. Aan het vertrouwensprincipe wordt invulling gegeven door niet meer alle subsidieontvangers in alle gevallen te belasten met verantwoordingen en rapportages. Bij het geven van vertrouwen hoort ook meer eigen verantwoordelijkheid voor de subsidieontvangers. In het nieuwe systeem is de subsidieontvanger verplicht om een melding te doen van zaken die afwijken van wat in de subsidiebeschikking is opgenomen (meldingsplicht). Hiermee verschuift de aandacht bij de toekenning en de uitvoering van subsidies naar de risicogebieden en –groepen en naar de uitzonderingen. In lijn met de meer risicogerichte benadering van het USK ligt de nadruk op het voorkomen van misbruik bij subsidieverstrekking door het maken van goede risicoafwegingen. In dit kader is er op departementaal niveau onder andere behoefte aan inzicht in eerder opgetreden onregelmatigheden bij subsidieverstrekking. In aanwijzing 20 van de As is de verplichting opgenomen om departementaal een overzicht bij te houden van misbruik bij subsidieverstrekking. Gegeven de doelstellingen van het USK is deze verplichting nader geoperationaliseerd en geïnterpreteerd als een verplichting tot het bijhouden van een departementaal overzicht van ernstige onregelmatigheden bij subsidies, gericht op het voorkomen van misbruik van subsidies. De geregistreeerde onregelmatigheden kunnen dus meer omvatten dan uitsluitend misbruik gevallen.

In dit document wordt deze 'Departementale registratie van ernstige onregelmatigheden bij subsidies' (hierna te noemen: departementale registratie) geoperationaliseerd en nader uitgewerkt. De departementale registratie zal vanaf 1 januari 2011 volgens de voorschriften in dit document worden bijgehouden en geldt met betrekking tot aanvragen die op of na 1 januari 2011 worden gedaan voor subsidies op grond van regelingen die voldoen aan de Aanwijzingen voor subsidieverstrekking.

Uitgangspunt voor de operationalisering en uitwerking van de departementale registratie is dat de registratie informatie verschaft die bijdraagt aan goede risicoafwegingen.

De registratie wordt op één centraal punt binnen een departement opgezet en onderhouden en biedt input voor:

- de risicoanalyse die ten grondslag ligt aan het ontwerpen en bijstellen van subsidieregelingen;
- het uitvoeren van risicoanalyses bij de steekproefsgewijze verantwoording en/of controle;
- de risicoafweging om al dan niet een subsidie toe te kennen bij individuele subsidieaanvragen van geregistreeerde aanvragers. Informatie uit de registratie kan worden gebruikt voor

¹ Regeling van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken, van 15 december 2009, nr 3086451, houdende vaststelling van Aanwijzingen voor subsidieverstrekking, Staatscourant 2009 nr. 20306.

dossiervorming ten behoeve van preventieve weigering van subsidieverlening op basis van art. 4:35 Algemene wet bestuursrecht (Awb).

De voor de registratie benodigde gegevens zijn in de regel al beschikbaar in de individuele subsidiedossiers. Het betreft onder meer gegevens over de subsidie en de subsidieontvanger, het verleende en/of vastgestelde subsidiebedrag, de aanleiding om te registreren en de ondernomen actie. Door middel van de registratie worden de benodigde gegevens systematisch op één punt verzameld, vastgelegd en verwerkt zodat op departementaal niveau informatie kan worden gegenereerd ten behoeve van risicoanalyses en -afwegingen bij subsidieverstrekking. Op deze wijze draagt de registratie bij aan een goed en gedegen subsidiebeheer en het tegengaan van mogelijk misbruik in de toekomst.

In hoofdstuk 1 worden de criteria voor registratie beschreven. In hoofdstuk 2 worden het proces van registratie en de hierbij behorende voorschriften geschetst. Het opzetten van een registratie is gebonden aan de voorschriften van de Wet bescherming persoonsgegevens (bijlage 1).

Hoofdstuk 1. Criteria voor opname in de departementale registratie

I Verplichte registratie vindt plaats indien er sprake is van één of meer van de volgende omstandigheden:

1. de verlenings- of vaststellingsbeschikking is ingetrokken of 50% of meer lager vastgesteld volgens afdeling 4.2.6 van de Algemene Wet Bestuursrecht, omdat:
 - de activiteiten waarvoor de subsidie is verstrekt niet, niet tijdig of niet geheel zijn verricht, en/of dat er niet tijdig of niet geheel aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan, en
 - de subsidieontvanger dit niet heeft gemeld;
2. er is een bestuurlijke boete opgelegd op grond van de Wet bestuurlijke boete meldingsplicht subsidies²;
3. er is aangifte gedaan bij het openbaar ministerie vanwege vermoedens van strafbare feiten volgens art 162 van het Wetboek van strafvordering.

Bij omstandigheid bedoeld onder I.1 kan zich een situatie voordoen waarbij vanwege bijzondere omstandigheden geen melding heeft plaatsgevonden. In deze uitzonderlijke gevallen kan de subsidieverstrekker besluiten om niet tot registratie over te gaan (hardheidsclausule).

II Registratie kan plaatsvinden indien de verlenings- of vaststellingsbeschikking minder dan 50% lager is vastgesteld volgens afdeling 4.2.6 van de Algemene Wet Bestuursrecht, omdat:

- de activiteiten waarvoor de subsidie is verstrekt niet, niet tijdig of niet geheel zijn verricht, en/of dat er niet tijdig of niet geheel aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan, en:
- de subsidieontvanger dit niet heeft gemeld;

en de subsidieverstrekker van mening is dat de ernst van de aanleiding voor lagere vaststelling een reden voor registratie is.

² Deze bepaling is opgenomen met het oog op het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel, de bepaling gaat pas gelden als deze wet in werking treedt.

Hoofdstuk 2. Voorschriften voor departementale registratie

De voorschriften voor de departementale registratie worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Gegevens die in de departementale registratie worden opgenomen

- de naam van de subsidie(-regeling);
- de naam, adres en woon- of vestigingsplaats van de subsidieontvanger, en, indien aanwezig, informatie over diens hoedanigheid (instelling, burger, bedrijf);
- een beschrijving van de redenen³ die tot registratie hebben geleid;
- de opgelegde maatregel, te weten:
 - intrekken en wijzigen (een lager bedrag of nihil) van de verleningsbeschikking en op basis hiervan terugvorderen op grond van art. 4:48 van de Algemene Wet Bestuursrecht;
 - intrekken en wijzigen (een lager bedrag of nihil) van de vaststellingsbeschikking en op basis hiervan terugvorderen op grond van art. 4:49 van de Algemene Wet Bestuursrecht;
 - aangifte bij het openbaar ministerie bij vermoedens van strafbare feiten volgens art 162 van het Wetboek van strafvordering;
 - oplegging van een bestuurlijke boete op grond van de Wet bestuurlijke boete meldingsplicht subsidies⁴;
- het aan de subsidieontvanger verleende subsidiebedrag;
- het verschil tussen het verleende en het vastgestelde subsidiebedrag.

De geregistreerde gegevens dienen, evenals alle andere aan de subsidieverstrekking gerelateerde gegevens, ook in het individuele subsidiedossier te worden vastgelegd. De voor het desbetreffende subsidiedossier verantwoordelijke medewerker beheert deze gegevens in het kader van de subsidieverlening c.q. subsidievaststelling.

Wie wordt geregistreerd?

Zowel rechtspersonen als natuurlijke personen worden geregistreerd. Indien de subsidie is aangevraagd door een gemachtigde of bemiddelingsbureau zullen ook naam, adres en woon- of vestigingsplaats van de gemachtigde of het bemiddelingsbureau worden geregistreerd. Ook deze informatie kan worden gebruikt voor dossiervorming ten behoeve van preventieve weigering van subsidieverlening op basis van art. 4:35 van de Algemene wet bestuursrecht.

Op de registratie van gegevens betreffende natuurlijke personen is de Wet Bescherming persoonsgegevens (Wbp) van toepassing. De hier aan de orde zijnde registratie voldoet aan de voorwaarden van de Wbp. In dit kader wordt de departementale registratie aangemeld bij de desbetreffende departementale Functionaris voor de gegevensbescherming.

³ Hier gaat het om een uitgebreide omschrijving van de omstandigheid die tot de registratie heeft geleid.

⁴ Deze bepaling is opgenomen met het oog op het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel, de bepaling gaat pas gelden als deze wet in werking treedt.

Hoe lang blijven de gegevens in de departementale registratie opgenomen?

De gegevens blijven vanaf het moment van registratie voor een periode van drie jaar in de departementale registratie opgenomen. Uitzondering vormen de gevallen waarbij sprake is van een lopende juridische procedure. De gegevens zullen in de registratie blijven opgenomen zolang de procedure loopt. Na het verstrijken van de termijn van drie jaar, dan wel na afloop van de procedure, worden de gegevens uit de registratie verwijderd.

Hoe en op welk moment wordt de betrokkene meegedeeld dat, en met welke reden, de betrokkene in de departementale registratie wordt opgenomen?

De subsidieverstrekker is verplicht om de subsidieontvanger te informeren indien persoonsgegevens of direct tot natuurlijke personen te herleiden gegevens in de registratie worden opgenomen. Met het oog op de preventieve en afschrikkende werking die van het informeren van de subsidieontvanger uitgaat, wordt de subsidieontvanger - dus natuurlijke personen, instellingen en bedrijven - altijd geïnformeerd over opname van gegevens in de registratie, zowel wanneer het persoonsgegevens als wanneer het niet-persoonsgegevens betreft.

Indien er sprake is van een omstandigheid die leidt tot opname in de departementale registratie (zie hiervoor), deelt de subsidieverstrekker aan de desbetreffende ontvanger mede welke gegevens departementaal geregistreerd zullen worden en wat de redenen daarvoor zijn, hoe lang deze gegevens in de registratie blijven opgenomen en hoe de betrokkene gebruik kan maken van zijn/haar inzage- en correctierecht. Deze mededeling kan worden opgenomen in de verlenings- of vaststellingsbeschikking betreffende de intrekking of lagere vaststelling dan wel de boetebeschikking. In geval er sprake is van een strafvervolgingsaangifte, zal een aparte melding moeten worden verzonden. Conform art. 40 van de Wbp kan de betrokkene bij de verantwoordelijke beheerder van de registratie verzet aantekenen tegen opname in de registratie in verband met bijzondere persoonlijke omstandigheden.

Uit het oogpunt van kenbaarheid en duidelijkheid worden alle subsidieaanvragers al voorafgaand of ten tijde van het indienen van de aanvraag voor een subsidie over de registratie geïnformeerd. Daarbij wordt aangegeven wat de registratie inhoudt zoals: de gegevens die worden geregistreerd, hoe lang deze gegevens in de registratie blijven opgenomen en hoe de betrokkene gebruik kan maken van zijn/haar inzage- en correctierecht.

Hoe kan de betrokkene zijn inzage- en correctierecht uitoefenen?

De betrokkene kan, als het gaat om persoonsgegevens, volgens art. 35 van de Wbp een verzoek bij de verantwoordelijke beheerder indienen om zijn/haar gegevens in te zien. Voor correctie van de gegevens kan hij/zij bij de verantwoordelijke beheerder een verzoek indienen volgens art. 36 van de Wbp.

Wie heeft toegang tot de registratie (bewerken, raadplegen)?

Aangezien de gegevens vertrouwelijk zijn, dienen per organisatie maximaal 2 personen te worden aangesteld voor het beheer van de registratie. Deze beheerders registreren de door de dossierhouders aangeleverde informatie. Uitsluitend de aangestelde beheerder(s) of diens

plaatsvervanger kunnen gegevens bewerken. De registratie is te raadplegen door medewerkers die daarvoor zijn geautoriseerd door de beheerder(s) van de registratie. Hiertoe wordt een lijst met geautoriseerde medewerkers of afdelingen opgesteld en worden de benodigde (technische) maatregelen genomen die uitsluitend raadpleging door geautoriseerde medewerkers mogelijk maken.

Bijlage 1: Gebruikte bronnen

- Kader financieel beheer rijkssubsidies; Met een uniform subsidiekader naar een eenvoudig financieel beheer en efficiënte uitvoering van rijkssubsidies, Ministerie van Financiën, april 2009.
- Rijksbrede leidraad voor het tegengaan van Misbruik & Oneigenlijk gebruik (M&O) bij subsidies Ministerie van Financiën, december 2009.
- Regeling van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken, van 15 december 2009, nr 3086451, houdende vaststelling van Aanwijzingen voor subsidieverstrekking, Staatscourant 2009, nr. 20306.
- www.cbpweb.nl